Handvest ‘Nederland Natuurinclusief’

Natuur inzetten voor een sterke en vitale samenleving

De Colleges van Gedeputeerde Staten van alle provincies, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en LandschappenNL roepen het nieuwe kabinet op om de omslag te maken naar een natuurinclusieve samenleving, daarvoor een concrete agenda op te stellen en uit te voeren, en hiervoor budget te reserveren.

Nederland staat voor grote, dringende maatschappelijke opgaven. Door de natuur te betrekken in de oplossing ervan kunnen we onze economie een gezonde basis geven en tegelijk de gevolgen van biodiversiteitsverlies afwenden.
Een natuurinclusieve aanpak:

- vermijdt schade aan de natuur
- benut de mogelijkheden van natuur
- bevordert de realisatie van meer natuur, ook buiten de natuurgebieden.
- maakt onze economie toekomstbestendig.

Hoge urgentie

Klimaatverandering. Energietransitie. Woningnood. Afname sociale cohesie in de stad en op het platteland. Stikstofproblematiek. Kosten van de gezondheidszorg. Voedsel produceren binnen de grenzen van het milieu – grote vragen die raken aan onze relatie met natuur en waarop snel actie moet worden ondernomen.

Tegelijk gaat de biodiversiteit sneller dan ooit achteruit. Dat kan ernstige gevolgen hebben. Voor de opbrengsten van de landbouw, voor de waterhuishouding. Het risico op plagen en ziekten neemt toe. De leefbaarheid neemt af, de economie verslechtert en de maatschappij wordt minder stabiel.
De Nederlandsche Bank en het Planbureau voor de Leefomgeving berekenen dat de financiële sector is blootgesteld aan financiële risico's ter waarde van 514 miljard euro door de dreigende gevolgen van biodiversiteitsverlies.
55% van onze wereldwijde economie loopt matige tot ernstige risico's vanwege verlies aan biodiversiteit (World Economic Forum).

“De biodiversiteit staat onder enorme druk! Dat hebben we als samenleving zo ver laten komen. Maar dat kunnen we dan ook als samenleving weer oplossen. Van biodiversiteitsverlies naar -herstel betekent meer dan alleen werken aan natuurherstel in natuurgebieden. Want de impact vanuit intensief grondgebruik, verstedelijking of infrastructuur is in Nederland groot. Daarom moeten we breed natuurinclusief gaan denken en handelen. Op naar een basiskwaliteit natuur in stad en land!”

Prof. dr. Louise E.M. Vet
voorzitter bestuur van de Stichting Deltaplan Biodiversiteitsherstel

"Bij Koninklijke Bouwend Nederland staat duurzaamheid al jaren hoog op de agenda. De energietransitie, circulariteit, klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen zijn daarbinnen voor ons de vier belangrijkste thema's. Via het Platform KAN (klimaatadaptief bouwen mét de natuur) werken wij met onze leden, NEPROM, WoningBouwersNL en gemeenten aan klimaatadaptieve en natuurinclusieve nieuwbouwwijken. Natuurinclusief bouwen vereist een andere manier van denken. Het is erg belangrijk dat er kennis gedeeld wordt en knelpunten worden opgelost. Hierin is een belangrijke rol weggelegd voor decentrale overheden. Vaak zie ik dat provincies op dit onderwerp ieder hun eigen koers varen. Ik vind het daarom positief dat provinciebesturen, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en LandschappenNL samen werken aan een handvest dat moet leiden tot de Agenda Nederland Natuurinclusief. Een gezonde balans tussen natuur en economie is immers in ieders belang!"

Maxime Verhagen
Voorzitter Koninklijke Bouwend Nederland

Slim combineren met natuur

Het goede nieuws is dat een natuurinclusieve aanpak van de grote maatschappelijke problemen tegelijk leidt tot herstel van de biodiversiteit. Het slim combineren van doelen beperkt ook het beslag op de schaarse ruimte. Het is een antwoord op de volgende opgaven:

- Nederland veilig houden bij hoog én laag water.
- Het verminderen van de uitstoot en het vastleggen van broeikasgassen.
- Zorgdragen voor een duurzame voedselvoorziening.
- Het aanpassen van de ruimtelijke inrichting van onze steden en dorpen aan het veranderende klimaat.
- Het vergroten van welzijn, het versterken van sociale cohesie en het verminderen van ziekte(last).
- Het verbeteren van lucht- en waterkwaliteit.
- Het verhogen van de kwaliteit van natuur en landschap in én buiten de natuurgebieden.

Groeiend draagvlak

In het afgelopen coronajaar is het belang van de natuur in de nabije omgeving duidelijk gebleken. Het was drukker dan ooit in de natuurgebieden, en de parken en plantsoenen in steden bleken te klein voor de extra aanloop. Natuurorganisaties zagen hun ledenaantallen groeien. Een meerderheid van de Nederlanders vindt dan ook dat economische groei en natuurbescherming en -herstel hand in hand kunnen en moeten gaan.

Steeds meer bedrijven beseffen dat ze het natuurlijk kapitaal duurzaam moeten gebruiken om toekomstbestendig te kunnen ondernemen. Het manifest 'Bouwen voor de natuur' is daar een voorbeeld van, ondertekend door vele bedrijven, instellingen en natuurorganisaties.

Banken en beleggers zien de risico's van klimaatverandering en het verlies aan biodiversiteit. Zij willen investeren met een positieve impact op de natuur. Al 21 leden hebben zich aangesloten bij het Partnership for Biodiversity Accounting Financials (PBAF), opgericht onder leiding van Nederlandse financiële instellingen. De leden beheren samen 5.8 biljoen dollar.

Het Deltaplan Biodiversiteitsherstel heeft inmiddels 76 partners die zich committeren om te werken aan biodiversiteitsherstel in Nederland. Nog 66 bedrijven en instellingen zijn supporter van het deltaplan.

"In de financiële sector groeit het inzicht in de risico's die de samenleving en economie lopen als gevolg van het verlies aan biodiversiteit. Daarmee groeit ook het besef dat er snel actie moet worden genomen om verlies van biodiversiteit tegen te gaan. Daarom werken financiële instellingen gezamenlijk aan het in kaart brengen van de impact van hun activiteiten op biodiversiteit en aan oplossingen om biodiversiteit te herstellen. De aandacht die aan biodiversiteit wordt gegeven in de bredere maatschappij is echter nog niet evenredig met de urgentie die het verlies van biodiversiteit heeft. Een biodiversiteitsagenda in navolging van het klimaatakkoord zou enorm helpen voor de publieke en private sector om concrete doelstellingen te vertalen naar duidelijke plannen om daadwerkelijk stappen te zetten in de richting van een natuurinclusieve samenleving die werkt voor mens, milieu en economie."

Lidwin van Velden
voorzitter van de werkgroep biodiversiteit Platform Duurzame Financiering en CEO van de Nederlandse Waterschapsbank

Rond de Sustainable Development Goals is in Nederland een beweging ontstaan van meer dan duizend maatschappelijke organisaties, jongerengroepen, gemeenten, financiële instellingen, onderwijs-en kennisinstellingen en bewonersinitiatieven.
Vele bedrijven en (burger)initiatieven exploreren al een natuurinclusieve, duurzame aanpak en komen tot inspirerende voorbeelden.

Samen naar een Agenda Natuurinclusief

Om deze beweging te versnellen is uitbreiding en opschaling dringend nodig. Hierbij is aandacht nodig voor hoe we onze verhouding tot de natuur kunnen veranderen. Geen schade toebrengen, natuur als essentiële partner zien voor oplossingen, natuur versterken.

Wij roepen het nieuwe kabinet daarom op de natuurinclusieve aanpak te onderschrijven en leiding te geven aan de natuurinclusieve transitie van onze samenleving, en

- bij alle bovengenoemde opgaven financiële middelen vrij te maken die een natuurinclusieve aanpak mogelijk maken,
- procesmiddelen voor de transitie te reserveren.

Alle departementen

Deze overgang gaat iedereen aan. Daarom kan de transitie alleen slagen als die voortkomt uit een gezamenlijke inspanning van overheden, bedrijven, maatschappelijke organisaties en burgerinitiatieven, in een proces dat zoveel mogelijk mensen bij de transitie betrekt. De transitie betreft alle sectoren van de maatschappij en vraagt daarom betrokkenheid en inzet van alle departementen met een coördinerende rol voor één departement. Ook is het nodig ruimte in de begrotingen van alle departementen op te nemen voor deze transitie.

Nog dit jaar moet de agenda gemaakt worden, om direct aansluitend met de uitvoering te beginnen.
De agenda gaat in op concrete acties, financiële en organisatorische aspecten, wet- en regelgeving en de inzet in alle relevante sectoren: de landbouw en het voedselsysteem, de bouwwereld, de economie en het bedrijfsleven, de ruimtelijke ontwikkeling, de infrastructuur, waterbeheer, recreatie, enz.

"De aarde kan prima zonder de mens, maar wij niet zonder de aarde. Natuurinclusief is dus een gegeven. En dat betekent niet terug naar de natuur, maar vooruit naar de natuur, met innovatieve naturebased solutions. Natuurinclusief denken en handelen vraagt verankering bij *alle* ministeries. In wetten en beleid. Een gezond bodem- en watersysteem verbindt veel van onze opgaven. Biodiversiteit, klimaat, gezond voedsel, een goed vestigingsklimaat, en vooral een leefbare toekomst."

Jannemarie de Jonge
College van Rijksadviseurs

"Het bedrijfsleven heeft een enorm belang en een essentiële rol om natuur te herstellen: maar liefst 55% van het wereldwijde BBP loopt economische risico's als gevolg van natuurverlies, ook hier in Nederland. Bedrijven zullen daarom natuur en biodiversiteit moeten meenemen in hun besluitvorming. Op die manier kunnen zij natuurinclusief ondernemen. Natuur en biodiversiteit zijn een wezenlijk onderdeel van onze Nieuwe Economie!."

Maria van der Heijden
Directeur-bestuurder MVO Nederland

"Bij het werk van de waterschappen spelen biodiversiteit en ecologie een belangrijke rol. Een gezonde natuur en biodiversiteit draagt immers bij aan schoon water, voldoende water en sterke dijken. Door onder andere de woningbouwopgave staat de ruimte onder druk. Waterschappen roepen op om bij het invullen van de woningbouwopgave toekomstbestendige keuzes te maken in water-, land en bodemgebruik vanuit het perspectief van een natuurlijk systeem. De waterschappen onderschrijven daarom van harte de agenda natuurinclusief, en doen daar zelf ook aan mee met natuurinclusief waterbeheer."

Dirk-Siert Schoonman
bestuurslid Unie van Waterschappen

Onze oproep komt voort uit het ambitiedocument 'Nederland Natuurpositief' (2019) en het Programma Natuur dat daarop volgde. Dit programma zet het spoor uit voor herstel en versterking van natuur in en rond beschermde natuurgebieden én op het realiseren van een natuurinclusieve samenleving in 2050 (Agenda Natuurinclusief).

"Bij BoerenNatuur werken 40 agrarische collectieven met zo'n 11.000 boeren aan agrarisch natuur- en landschapsbeheer aan het herstel en behoud van biodiversiteit en landschap in het agrarisch gebied. Veel meer boeren willen graag aan de slag met natuur en landschapsbeheer om ook op hun bedrijf een actieve bijdrage te leveren aan een natuurinclusieve landbouw. Wij, BoerenNatuur, willen en kunnen deze boeren daarbij helpen, ondersteunen en adviseren. Zodat deze boeren bij kunnen dragen aan een natuurinclusieve landbouw en daarmee aan een natuurinclusieve samenleving."

Alex Datema
Voorzitter BoerenNatuur.

Regeerakkoord

Vooruitlopend op die agenda is het noodzakelijk om in het regeerakkoord al afspraken te maken – ook budgettaire – over:

- het natuurinclusief invullen van de bouw- en verstedelijkingsopgave,
- een grotere rol van de Monitor Brede Welvaart in de afweging van economische beslissingen, in samenhang met het BBP,
- een transitiefonds voor de landbouw.

De komende jaren zijn cruciaal.
Het gaat over een toekomst voor onze volgende generaties, voor onze kinderen en kleinkinderen. Het gaat over onze economie. En niet in de laatste plaats gaat het om de natuur zelf, waarin en waarmee wij in samenhang leven.

Aan de slag!

De Colleges van Gedeputeerde Staten van alle provincies
Staatsbosbeheer
Natuurmonumenten
LandschappenNL

Interprovinciaal Overleg van en voor provincies

Landschappen NL

Natuurmonumenten

staatsbosbeheer

Kijk voor meer informatie op agendanatuurinclusief.nl